

УДК 657

ІНФОРМАТИВНІСТЬ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМАТІ ОПЕРАЦІЙНОГО ТА ФІНАНСОВОГО АУДИТУ

В. В. Себа

студентка 4 курсу, група ОА-41, навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і права

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор С. О. Левицька

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Аналізується питання організації аудиту фінансових результатів та його проблемні аспекти. Наголошено на основних поняттях, а саме: операційний аудит, сутність та ризик. Розкрито методи аудиту фінансових результатів, а також підкреслено на рекомендаціях щодо вирішення проблем проведення аудиту.

Ключові слова: Сутність, ризик, аудит, аналіз, облік, операційний аудит, фінансова звітність, фінансовий результат, доходи, витрати.

Анализируется организация аудита финансовых результатов и ее проблемные аспекты. Отмечено основные понятия, а именно: операционный аудит, сущность и риск. Раскрыто методы аудита финансовых результатов, а также подчеркнуто на рекомендациях по решению проблем проведения аудита.

Ключевые слова: Сущность, риск, аудит, анализ, учет, операционный аудит, финансовая отчетность, финансовый результат, доходы, расходы.

We analyze the issue of the audit of the financial results and its problematic aspects. Emphasized on basic concepts such as performance audit, the nature and risk. Method reveals the audit of the financial results, as well as highlighted in the recommendations to address the issues in this audit.

Keywords: nature, risk, audit, analysis, accounting, operational audits, financial statements, financial results, revenues, expenses.

Організація аудиту фінансових результатів: аналіз проблемних аспектів

На сучасному етапі розвитку економіки та складності нормативно-правової бази зростає ризик прийняття помилкових рішень різними її користувачами за даними фінансової звітності. Суттєвість і ризик тісно пов'язані між собою. Суттєвість - це певний розмір недослідженої або не повністю вивченої інформації, висновки з якої можуть змінитися і вплинути на результати проведення аудиту. Аудиторський висновок (як і фінансова звітність) адресовані різним користувачам: акціонерам, кредиторам, інвесторам, державним організаціям, тощо. Будь-який з них повинен бути впевнений у достовірності та значимості представленої інформації, лише в цьому випадку вона може бути використана для прийняття обґрунтованих фінансових та управлінських рішень.

Вивчення наукових джерел з даного питання набуває особливого значення для аналізу основних проблемних аспектів аудиту фінансових результатів. Зазначеному питанню присвячено значну кількість наукових праць, зокрема, таких вітчизняних вчених, як Ф.Ф. Бутинець, Я.А. Гончарук, Н.І. Дорош, В.С. Рудницький, В.Я. Савченко, Б.Ф. Усач та інші. Всі дослідження цих авторів є надзвичайно актуальними та доповнюють один одного.

Проте, подальшого вивчення і обґрунтування потребують найважливіші аспекти щодо організації та методики виконання аудиту.

Мета аудиту фінансових результатів відповідно до МСА 200 "Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності" полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про фінансові результати його діяльності [1].

Операційний аудит В. Я. Савченко трактує як перевірку будь-яких існуючих на підприємстві, в організації процедур і методів з метою оцінки їх ефективності. Результатом проведення якого стають рекомендації керівництва щодо шляхів підвищення ефективності роботи організації.

Через те, що операційний аудит проводиться у багатьох сферах, у яких можна оцінити операційну ефективність, неможливо точно охарактеризувати дане визначення. Тому, на нашу думку, операційний аудит – це є дослідження господарської системи, що передбачає проведення моніторингу окремих господарських операцій, які досліджують дії об'єкта щодо ефективності й продуктивності в межах підприємства. Операційний аудит на об'єктах аудиту здійснюють державні аудитори, відповідно, підготовка до проведення операційного аудиту включає в себе [2]:

1. Вивчення та аналіз законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють сферу діяльності об'єкта аудиту, узагальнення результатів здійснених контролюючими органами контрольних заходів (актів ревізій, актів перевірок державних закупівель, аудиторських звітів), іншої інформації та відомостей;
2. Підготовку переліків господарських операцій та платіжних доручень, що підлягають моніторингу під час проведення операційного аудиту, та погодження їх з органом управління об'єкта аудиту;
3. Підбір та оформлення складу груп операційного аудиту, призначення керівників груп операційного аудиту.

Розроблення програми, яка складається у двох примірниках, затверджується керівником контролюючого органу та подається для ознайомлення керівникові об'єкта аудиту. У даній Програмі зазначається мета, завдання та підстава проведення операційного аудиту, а також орган управління об'єкта аудиту, порядок взаємодії керівника об'єкта аудиту з державними аудиторами тощо. Типова програма операційного аудиту затверджується Державною фінансовою інспекцією.

Результати операційного аудиту значно важче визначити, ніж результати інших видів аудиту. На нашу думку, причина полягає в тому, що ефективність проведення певних операцій оцінити об'єктивно значно важче, ніж дотримання нормативних вимог або опублікування фінансової звітності відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку. Установлені для оцінки операційної ефективності критерії є дуже суб'єктивними, тому з цього погляду операційний аудит часто відносять скоріше до управлінського консультування, ніж до аудиту [3].

Основними джерелами аудиту фінансових результатів є: вимоги нормативних документів, що регулюють облік фінансових результатів, наказ про облікову політику, установчі документи, первинні документи з обліку виробничих витрат, витрат діяльності, доходів та фінансових результатів, реєстри синтетичного і аналітичного обліку по рахунках сьомого і дев'ятого класів, а також форма № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) та форма № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Розділ I форми № 2 містить інформацію про доходи і витрати підприємства з точки зору власника підприємств, відповідно розділ II – дає аналіз структури витрат на виробництво, управління і збут за економічними елементами. Розділ III - формується лише акціонерними товариствами і містить інформацію про прибутковість акцій. Під час перевірки фінансових результатів аудитор має керуватись П(С)БО 15 "Дохід", де відображено порядок формування інформації

про доходи підприємства і її розкриття у фінансовій звітності, та П(С)БО 16 "Витрати", де викладено основні вимоги до визнання, складу і оцінки витрат, розкриття інформації про витрати у фінансовій звітності. У свою чергу, порядок складання Звіту про фінансові результати регламентується НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5].

Для кожної аудиторської перевірки необхідно уточнювати перелік джерел інформації, які будуть використані з урахуванням специфіки та галузі діяльності підприємства. Сформований у такий спосіб перелік буде являти собою аудиторські носії для перевірки фінансових результатів.

При здійсненні аудиту фінансових результатів необхідно пам'ятати, що діяльність будь-якого підприємства має дві складові: господарську діяльність (вартість активів задіяних у виробництві) та фінансову діяльність (величина використаних пасивів). Від взаємодії цих елементів залежить фінансовий результат, тому перед початком перевірки аудитор має зрозуміти мету діяльності підприємства (отримання прибутку, завоювання ринку тощо). Тільки в цьому випадку можна зробити ефективний аудит фінансових результатів і підготувати аналіз показників, необхідних підприємству.

Методика проведення аудиту фінансових результатів зображено на рисунку.

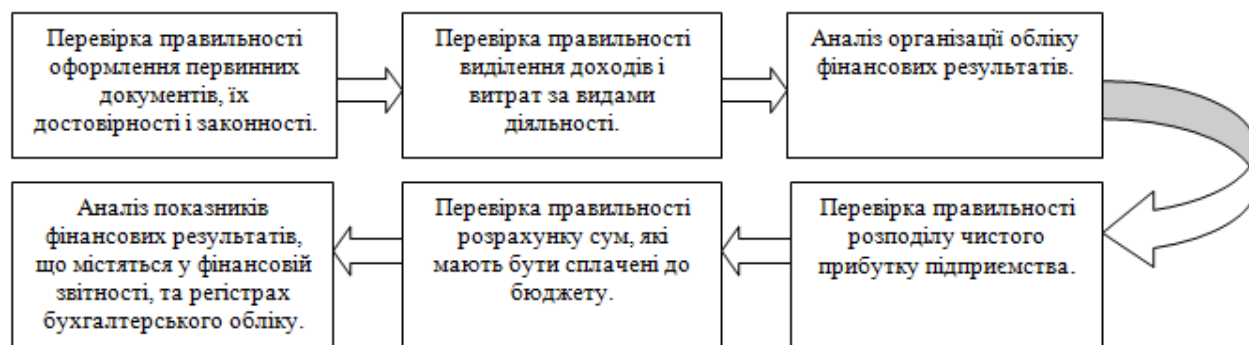

Рисунок. Алгоритм проведення аудиту фінансових результатів [2]

У вітчизняній літературі процес аудиту фінансової звітності поділяється на такі етапи: планування, вивчення, оцінювання, встановлення достовірності, звітування.

В свою чергу, дослідження фінансової звітності складається з таких етапів:

1. Перевірка фінансової звітності за формою: повнота заповнення реквізитів та граф звітності; правильність показників на початку звітного періоду;
2. Дотримання строків і термінів подання фінансової звітності;
3. Перевірка правильності складання кожної з форм звітності: арифметична перевірка кожної з форм; вивчення правильності ведення обліку;
4. Перевірка відповідності показників звітності даним бухгалтерського обліку;
5. Перевірка узгодженості показників форм фінансової звітності.

В цілому аудит фінансових результатів здійснюється в розрізі видів діяльності підприємства. Типовими порушеннями в обліку фінансових результатів є: помилки в обліку операцій, які призвели до виникнення фінансових результатів, невірне визначення звітного періоду при формуванні фінансових результатів, помилки при закритті рахунків доходів і витрат на фінансові результати, невірне відображення у звітності фінансових результатів.

Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Аудит охоплює такі основні питання: перевірка комерційної і господарсько-фінансової діяльності суб'єктів господарювання, фінансової звітності з погляду правильності складання і реальності оголошення оподаткованого прибутку, а також дотримання ними чинного законодавства.

Основними проблемними аспектами аудиту фінансових результатів науковці виділяють та конкретизують наступні елементи: нестабільність законодавчої бази; формальний підхід до здійснення аудиту фінансової звітності; намагання стандартизації фінансової звітності у відповідності до міжнародних стандартів; використання шаблонних методів при здійсненні аудиту об'єкта перевірки; незрозумілість для керівництва підприємства необхідності проведення аудиту; недостатній рівень розуміння аудитором діяльності підприємства [4].

На наш погляд, для вирішення вищенаведених проблем доцільно застосовувати наступні рекомендації: удосконалення нормативно-правового забезпечення фінансової звітності; коригування фінансової звітності відповідно до міжнародних вимог; освоєння «культури спілкування» з фінансовою звітністю, її складанням та вмінням читати; підвищення рівня поінформованості керівників підприємств з питань аудиторських перевірок; використання аудитором індивідуального підходу до об'єкту перевірки; удосконалення документального оформлення аудиторської перевірки.

Отже, аудит фінансової звітності підприємства сприяє виявленню та запобіганню банкрутства, визначенню перспектив розвитку виробництва в умовах жорсткої конкурентної боротьби. Основною передумовою аудиту є взаємна зацікавленість підприємства в особі його власників, держави - в особі податкової адміністрації, самого аудитора - в забезпеченні реальності та достовірності обліку і звітності.

Список використаних джерел:

1. «Про аудиторську діяльність»: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ.
2. Білоусов А. Внутрішній аудит: перспективи розвитку і методика організації / Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. - 2001.-№ 2 - С. 54-57.
3. Сулейманова Е.Р. Методичні аспекти аудиту фінансових результатів та шляхи його вдосконалення / Е.Р. Сулейманова // Управління розвитком. – 2011. – №2(99). – С. 94-96.
4. Халченко К.В. Сучасні проблеми аудиту фінансової звітності підприємства. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2011_2/u1102hal.pdf
5. Янчева Л.М. Аудит: навч. посіб. / Л.М. Янчева [та ін.]. - К.: Знання, 2009. - 335 с.